

BESLUT

2013-06-24

Dnr: 13/00270

SAKEN

Kulturmytt, P1, 2013-01-29, inslag om en bok; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

Kulturmytt är ett nyhetsprogram som sänds varje vardag och innehåller nyheter, recensioner, reportage, krönikor och debatt om det internationella och nationella kulturlivet. Det aktuella inslaget var en recension av boken *Skrivbordskrigarna*, som behandlar hur näthat påverkar det offentliga samtalet. Recensenten i inslaget sa följande.

Alla som har ett Facebookkonto vet vad Internet kan göra med folk. De flesta har någon gång deltagit i en diskussionstråd som urartat, med annars civiliserade deltagare som nu förolämpar varandra friskt. Kanske till och med hotar varandra. Sociala medier är perfekta för hat, eftersom man slipper se sitt hatobjekt i ögonen. Utsättas för hennes mänsklighet, allt det där som går utanpå orden och åsikterna. Folk blir som tokiga. Lisa Bjurwald öppnar sin bok med att citera massmördaren Anders Behring Breivik, som i ett inlägg från 2002 "tar starkt avstånd från att hänga ut islam" som helhet som man säger bara för att extremister begår illdåd. När och hur förlorade han den förmågan till distinktioner? Men trots massmordet på Utöya, och trots att Internet bevisligen var Breiviks universitet, är näthatet fortfarande inget man riktigt tar på allvar i Sverige. Säpo följer utvecklingen "på ett generellt plan" och när Aftonbladets kulturchef Åsa Linderborg utsätts för grova hot råds hon att tåga om det, av Polisen. *Skrivbordskrigarna* är rätt frustrerande läsning, dels för att den är lite för snabbt skriven och hade behövt ett starkare, litterärt grepp om materialet. Men framförallt för att den ändå lyckas visa att näthatet är ett växande problem som ingen verkar ha någon lösning på. Hatsajterna behöver bara checka in på ett webhotell i USA, för att straffrihet ska råda i kommentarsfälten. Lagen om hets mot folkgrupp gäller i realiteten inte på nätet. Och nej, det här är inte nåt marginalfenomen: Avpixlat, den största hatsajten på svenska, har en kvarts miljon besökare i veckan. Där uppmanar man just nu sina sympatisörer att trakassera journalister och politiker på stan, under rubriken "Granska PK-eliten". Samtliga 231 svenska krönikörer som intervjuats för en

kandidatuppsats på journalisthögskolan svarar att de "tänker efter" en extra gång innan de skriver om känsliga ämnen, just på grund av näthatet. Det gör säkert Katarina Mazetti också, numera, vare sig hon vill det eller inte. Lisa Bjurwald tipsar om vad man själv kan göra, på nätet, för att bemöta hatet. Det är sympatiskt. Men kommer inte att räcka långt, så länge politiker och myndigheter inte tar saken på allvar.

ANMÄLNINGARNA

Inslaget har anmälts av 14 personer som anser att det var felaktigt och innebar ett ställningstagande att säga att webbplatsen Avpixlat är "den största hatsajten på svenska". Anmälarna är vidare kritiska till att det påstods att Avpixlat uppmanade sina sympatisörer "att trakassera journalister och politiker på stan".

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Radio (SR) anser att inslaget överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför i huvudsak följande.

Det nu anmälda inslaget var en recension av boken *Skrivbordskrigarna* om hur extrema politiska krafter använder internet för att sprida sina idéer och hur påverka det offentliga samtalet. Metoder som inte sällan leder till hat, hot och trakasserier mot enskilda medborgare. Recensenten är sedan många år medarbetare på Kulturredaktionen och medverkar regelbundet i *Kulturnytt*. Han är därigenom välkänd för publiken. Han utformade recensionen på sitt personliga och något tillspetsade sätt.

Recensionen fick närmast formen av en kommentar. Ett grepp som *Kulturnytt*s lyssnare är väl bekanta med. Anmälarna anser som ovan nämnts att det är fel att benämna Avpixlat "den största hatsajten på svenska". Avpixlat argumenterar för att etablerade massmedier döljer dömdas och brottsmisstänkta bakgrund och etnicitet genom att "pixla" det vill säga att på digital väg suddas ut anletsdrag, hudfärg etcetera på bilder och utelämnas uppgifter om etnicitet och ursprung. Avpixlat beskriver det på följande sätt.

Men namnet [Avpixlat] uttrycker också mer symboliskt en motreaktion mot den tendentiösa skönmålning, selektering, förvrängning och censurering av fakta som media bedriver i rapporteringen kring utlänningars och invandrares brottslighet, invandringens konsekvenser för Sverige och andra företeelser som på ett obekvämt sätt inte passar in i den multikulturella idyll man i maskopi med makthavarna vill sälja till läsarna. På Avpixlat får du den oretuscherade bilden – och texten.

På sajten kan man även läsa följande om syftet med Avpixlats verksamhet.

Avpixlat levererar obekväma sanningar och åsikter om svensk invandrings- och migrationspolitik och den bakomliggande kulturell relativism som styr de politiska besluten och journalisternas pennor. Här berättar vi historien om det mångkulturella samhället som blev det

mångkriminella samhället, hur integration förvandlades till segregation och hur det som påstods skulle vara närande för Sverige tvärtom kom att bli tärande.

Detta visar enligt SR vilka åsikter sajten och anhängarna förespråkar.

På Avpixlat avidentifieras misstänkta och dömda för att ”politiskt korrekta” medier enligt sajten vill dölja för allmänheten att invandrare är över-representerade i brottsstatistiken. Genom att publicera nyheter från andra medier men ”avpixla” och lägga till uppgifter om dömdas och brottsmisstänkta etnicitet bygger sajten enligt SR:s uppfattning att etnicitet och brottsbenägenhet är kopplat till varandra. I Avpixlats kommentarsfält förekommer som en följd av detta i ovanligt hög omfattning rasistiska och hatiska kommentarer. Avpixlat har uttalat att det är användaren som avgör var gränsen går i kommentarer. Avpixlat menar också att det ”inte går att respektera en lag om hets mot folkgrupp som inte erkänner och skyddar Sveriges största och vanligaste folkgrupp – svenskarna – i deras eget land ...”. Kommentarsfälten kan sägas utgöra den största, i bemärkelsen den mest välkända, arenan för främlingsfientliga och hatiska åsikter i Sverige. Det finns ingen officiell tillförlitlig statistik över antalet besökare på Avpixlat men Sveriges Radio konstaterar att den saknar motsvarighet i Sverige i såväl organisation som omfattning vad gäller sajter som har samma syfte med sin verksamhet som Avpixlat. Med hänvisning till ovanstående anser programbolaget att det finns grund för uttalandet i inslaget att Avpixlat är den största hatsajten på svenska.

Uttalandet i inslaget om att Avpixlat uppmanar sina sympatisörer att trakassera journalister och politiker syftar på Avpixlats kampanj ”Granska PK-eliten”. Kampanjen var en reaktion mot tidningen Aftonbladets artikelserie ”Granska skiten” (mot näthat). I ”Granska PK-eliten” kampanjen uppmanades sympatisörer på Avpixlat att konfrontera journalister och politiker på stan, ta reda på deras hemadresser och söka upp dem där samt att ta fram personuppgifter med mera. Inslaget gick inte närmare in på detaljerna kring kampanjen eftersom det var en recension. Den kommenterande och recenserande formen i inslaget framgick tydligt för lyssnarna. Med formen följer också enligt granskningsnämndens praxis ett visst utrymme för värderande och omdömen (jfr SB 113/10). Uppgifterna om Avpixlat var endast en del av ett större resonemang kring de frågor boken tar upp, inte det huvudsakliga ämnet i inslaget. Syftet med att nämna sajten över huvudtaget var att betona bokens relevans och aktualitet samt att sätta den i ett sammanhang för lyssnaren.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SR ska bedriva programverksamheten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (6 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som

genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor. I personligt kåserande eller recenserande inslag och i personliga krönikor får dock värderande omdömen förekomma, förutsatt att inslagets karaktär kan antas stå klar för lyssnarna.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

Av betydelse för bedömningen är också bestämmelsen om att Sveriges Radio ska stimulera till debatt, kommentera och belysa händelser och skeenden samt granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna (11 § i sändningstillståndet). Denna skyldighet innebär enligt granskningsnämndens praxis att ett program eller inslag kan ha en kritisk infallsvinkel utan att strida mot kravet på opartiskhet.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden anser att det stod klart för lyssnarna att uttalandet skedde i samband med en bokrecension som behandlade ämnet näthat. Nämnden, som accepterar ett visst mått av värderande omdömen i denna typ av inslag, anser inte att uttalandena i den aktuella recensionen gick utöver vad som kan accepteras inom ramen för kravet på opartiskhet. Vad anmälarna anfört medför inte heller, mot bakgrund av vad SR anfört i sitt yttrande, att inslaget strider mot kravet på saklighet.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, K-G Bergström, Elisabet Bäck, Ingrid Carlberg, Leif Hedman, Kristina Ståhl och Martin Holmgren efter föredragning av Johannes Wik.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Johannes Wik